RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919. Första kammaren. Nr 55.

Fredagen den 13 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr talmannen tillkännagav, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 e. m.

Justerades protokollet för den 6 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 6 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

nr 6 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

nr 12 A, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning för år 1920 i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk;

nr 12 B, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning å tilläggsstat till riksstaten för år 1919 i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk;

nr 342, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avsättning å 1920 års riksstat för tillfällig löneregleringen under år 1920 för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen ävensom för förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom samma förvaltning samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel;

nr 343, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag till riksdags- och revisionskostnader;

nr 344, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag till räntor å statsskulden;

nr 345, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen

gjorda framställning om anvisande för år 1920 av anslag för avbetalning å statsskulden; samt

nr 346, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om ställande till Kungl. Maj:ts förfogande av medel att i fall av behov tagas i anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i 63 § regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 332, angående reglering av utgifterna för kapitalökning för år 1920 i vad angår jordbruksärendena;

nr 333, angående reglering av utgifterna för kapitalökning å tilläggsstat till riksstaten för år 1919 i vad rör jordbruksärenden; samt

nr 340, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantmäteriväsendet m. m.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 354, till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1, 2, 9 och 37 §§ i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete ävensom i ämnet väckta motioner, dels ock Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 § i nyssnämnda lag.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets memorial nr 75, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets memorial nr 68, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående utskottets betänkande nr 62, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 15 § 4 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Vid föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 71, angående beräkning av vissa bevillningar å tilläggsstat för år 1919, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs och företogs punktvis till avgörande bevillningsutskottets betänkande nr 72, angående beräkning av bevillningarna för år 1920.

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920.

Punkten 1.

I denna punkt hade utskottet på anförda skäl hemställt,

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

A) att riksdagen måtte besluta, att inkomst- och förmögenhetsskatten skulle för år 1920 utgå med 155 procent av grundbelopp, uträknade enligt de grunder, om vilka stadgades i 19 § av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, såsom sistnämnda paragraf lydde enligt denna riksdags i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 259 fattade beslut; samt

B) att inkomst- och förmögenhetsskatten måtte för år 1920 beräknas på följande sätt:

Inkomst- och förmögenhetsskatt, *bevillning:*

1) Skatt å inkomst och förmögenhet	kr. 216,000,000	
2) B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 6,500,000	kronor 222,500,000: —.

Reservationer hade avgivits

dels av herrar *Källman, Bäckström, Örne* och *Johansson* i Kullersta, vilka anfört:

»Då en del inkomsttitlar enligt vår mening av bevillningsutskottet beräknats till högre belopp än vad som är förenligt med nödig försiktighet, ha vi ansett att inkomst- och förmögenhetsskatten bort utgå med 165 procent av grundbeloppet samt ifrågavarande titlar i motsvarande mån minskas, och hava vi i anslutning härtill hemställt:

under 1:o) A) att inkomst- och förmögenhetsskatten måtte för år 1920 utgå med 165 procent av grundbeloppet;

under 1:o) B) att inkomst- och förmögenhetsskatten måtte för år 1920 beräknas på följande sätt:

1) Skatt å inkomst och förmögenhet	kr. 228,500,000	
2) B-skatt å aktiebolag m. fl. . .	» 6,500,000	kr. 235,000,000
under 4:o) att stämpelmedel, därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 15,000,000 kronor, måtte för år 1920 beräknas till		» 49,500,000
under 6:o) att krigskonjunkturskatt måtte för år 1920 beräknas till		» 70,000,000
och *under 9:o)* att tobaksskatten måtte för år 1920 beräknas till		» 25,000,000»;

dels ock av herr *Röing,* friherre *Fleming* samt herrar *Vennersten, Rune* och *Broman,* vilka dock ej antytt sin mening.

Herr statsrådet Thorsson: Herr talman, mina herrar! Vid behandlingen av detta ärende har bevillningsutskottet icke ansett sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag, utan vidtagit vissa omräkningar av budgeten och bland annat i denna punkt föreslagit en nedsättning av den procentsats, varmed Kungl. Maj:t hade föreslagit, att inkomst- och förmögenhetsskatten under nu omhandlade regleringsår

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

skulle uttagas. Det är ganska naturligt, att när det rör sig om en budget, av en sådan omfattning som den föreliggande, det kan uppstå olika meningar om sättet att täcka dess behov, och synnerligast när man måste gå ganska hårt åt inkomsttagarna för att få debet och kredit att gå ihop. Men man har även att taga hänsyn till möjligheten att komma verkligheten så nära som möjligt. I den föreliggande punkten hemställer utskottet, att den av Kungl. Maj:t föreslagna procentsatsen skall sänkas från 165 till 155 % i syfte att täcka den minskning i de beräknade inkomsterna som bliva en följd härav, och föreslår vidare bevillningsutskottet först, att man skall höja krigskonjunkturskatten från av Kungl. Maj:t beräknade 65 miljoner till 75 miljoner kronor, vidare att man skall höja beräkningen av stämpelmedelinkomsterna från av Kungl. Maj:t förutsatta 49½ miljoner till 52 miljoner, och slutligen att öka tobaksskatten från av Kungl. Maj:t föreslagna 25 miljoner till 30 miljoner. Statsutskottet har såsom bekant redan tidigare sänkt Kungl. Maj:ts beräkningar på inkomstsidan för järnvägsmedel med 10 miljoner kronor. Redan i proposition nr 406 har jag tillåtit mig framhålla vanskligheten av att beräkna dessa från järnvägen hänflytande inkomster, men jag har icke ansett mig kunna frånträda järnvägsstyrelsens beräkning och upptog därför beloppet i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag. Nu har emellertid statsutskottet föreslagit en sänkning av denna inkomstpost; häremot har jag inget att invända, men det synes mig ändå vara riktigt, att icke ytterligare räkna upp budgeten, utan att man låter de verkliga inkomstbelopp stå kvar, som Kungl. Maj:t räknat med.

I fråga om tobaksskatten har utskottet, såsom jag förut nämnde, ansett sig kunna räkna upp denna med 5 miljoner kronor. Det är ju mycket svårt att säga, huruvida denna hantering skall giva statsverket så högt belopp utöver vad Kungl. Maj:t beräknat. Men ännu svårare tror jag det är att gå i god för, att den av utskottet uträknade inkomsten av stämpelmedel skall vara säkerställd under 1920, och det är nog inför de vikande konjunkturer, som vi redan ha bevittnat, ganska svårt att höja sådana inkomsttitlar som stämpelmedlen med 2½ miljoner kronor.

Den skatt som i alla fall tycks vara mest svårbedömbar är krigskonjunkturskatten. Denna skatt har utskottet ansett sig böra öka med 10 miljoner kronor utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. Den grundar sig ju på detta års inkomster, och det är väl ganska antagligt, att dessa i allmänhet icke kunna lämna någon större krigskonjunkturskatt i intäkt. Hittills har denna skatt beräknats till ett betydligt lägre belopp än den i verkligheten givit. Så till exempel beräknades den 1918 till 65 miljoner kronor, och det är känt att den inbringat åtskilligt mer. För 1919 är den med oförändrade tariffer beräknad till 80 miljoner kronor, men det har vidtagits vissa reduktioner i tarifferna och i de grunder, efter vilka den nu beräknade skatten skulle utgå, vilket gör, att man måste räkna med en minskning, i runt tal med 40 %. Då den nya tariffen sänker inkomsten med 40 % innebär bevillningsutskottets 75 mil-

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

joner kronor, att skatten med *oförändrad* tariff antages giva 125 miljoner kronor. Det synes mig, att detta är att räkna med inkomster, som man icke har någon garanti för att de skola inflyta.

Till detta måste ju också läggas, att vi ännu äro osäkra om vilka belopp, som av statsverket måste återgäldas till sådana personer och firmor, som redan inbetalt krigskonjunkturskattemedel, men på grund av kammarrättens och regeringsrättens domslut kunna återfå åtskilliga belopp av det som redan är inbetalt. När detta spörsmål skall uppgöras, inträffar det, att man får återbära nästan på en gång vad man har uppburit för mycket i statskassan under hela krigstidsperioden, och detta inträffar antagligen just under den tidpunkt, som denna reglering rör.

Det blir ett öre mer av verkliga inkomster i statskassan med de omräkningar som utskottet gjort i nu berörda punkter, men däremot blir det alldeles ostridigt en minskning i statsverkets inkomster med omkring 14,4 miljoner kronor genom sänkningen av procentsatsen från 165 till 155, och det måste ovillkorligen inverka hämmande på regleringen. Hade vi ägt tillgång till en riklig kassafond, kunde det ju vara försvarbart att man, under tider som dessa, verkligen räknar synnerligen noga. Men det är verkligen så, att vi icke äga någon kassaförlagsfond i egentlig mening; denna är i stort sett tom. Under hela år 1918 har statskontoret för sina regleringsbehov fått omfattande belopp såsom kassaförstärkningar av riksgäldskontoret och under 1919 har statskontoret även fått försträckningar till belopp, som hela tiden hållit sig över 150 miljoner kronor. Under sådana förhållanden har det synts mig riktigt att regleringen göres på ett sådant sätt, att det snarare blir möjlighet att överföra något till kassafonden, än att ytterligare minska densamma, men det tycks utskottet icke ha velat fästa sig vid, utan det avgörande för utskottet synes ha varit att framför allt få sänka procentsatsen ned till visst önskat belopp. Jag anhåller att såsom stöd för mitt resonemang angående kassafondens svaga ställning få anföra några uppgifter, som synas mig ådagalägga, att fonden saknar tillgångar för att täcka eventuella felräkningar. Jag har förut vid flera föregående tillfällen omnämnt, hurusom den omständigheten, att krigskonjunkturskatten inflyter till statsverket först ett år efter det den uppförts i budgeten i många fall verkat missvisande och inbjudit till en tillit till kassaförlagsfonden, som man egentligen icke har rätt att ställa till densamma. Jag anhåller nu att här få anföra några siffror för att jämföra, huru det skulle sett ut med fonden vid detta års ingång, om man förfarit på det sätt, att man uppfört krigskonjunkturskatten för det års reglering, då den verkligen inflyter. Vid 1916 års början ägde kassaförlagsfonden en tillgång på 57,8 miljoner kronor. Överskottet i årets reglering upptogs till 91,4 miljoner kronor, i detta senare belopp även inräknade 85,7 miljoner kronor i krigskonjunkturskatter, som emellertid icke inflöt förrän 1917, vadan det verkliga överskottet av regleringen 1916 endast blev 5,7 miljoner. Utgifterna från kassafonden voro det året 21,3 miljoner, och kassafonden uppgick i verkligheten

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhets-skatten för år 1920. (Forts.)

vid 1916 års slut till 42,2 miljoner. Men det bokföringsmässiga resultatet ser ut på följande sätt. Kassafonden 57,8 miljoner, överskott å årsregleringen 91,4 miljoner, därför att i denna reglering inräknas 85,7 miljoner i krigskonjunkturskatt, som inflyta först under följande år. Efter avdrag av de 21,3 miljoner till utgifter blir då den bokförda fonden 127,9 miljoner.

Vid 1917 års början är den verkliga kassafonden 42,2 miljoner; den bokförda 127,9 miljoner. Men under detta år skulle rättmätigt tillföras inkomsterna av den 1916 debiterade krigskonjunkturskatten med 85,7 miljoner, till detta bör läggas det verkliga överskottet på regleringen eller 10,3 miljoner, varför kassafonden skulle utgöra i slutet av 1917 i verkligheten 138,2 miljoner. I stället erhåller man i krigskonjunkturskatt en bokförd inkomst av 251 miljoner, vadan den bokförda kassafonden vid 1917 års slut är 389,2 miljoner i stället för 132,2 miljoner.

Vid 1918 års början är den verkliga fonden, som nämnt, 138,2 miljoner. Fonden tillföres 1917 års krigskonjunkturskatt 251 miljoner. Under året tillföres fonden inget överskott från regleringen.

Den verkliga behållningen utgjorde således vid årets slut 389,2 miljoner, den bokförda däremot var 689,2 miljoner. Under år 1918 avgår från kassafonden på riksstaten disponerade 37 miljoner, på tilläggsstaten disponerade 391,5 miljoner och på extra tilläggsstaten disponerade 33 miljoner. Vi ha under 1918 haft verkliga utgifter från kassafonden av 461,5 miljoner, således uppvisar kassafonden vid 1918 års slut en brist av 72,3 miljoner, bokföringsmässigt visade den däremot ett överskott av 227,7 miljoner, detta på grund av förskjutningarna i krigskonjunkturskattemedlen. Blott den omständigheten, att kassafonden bokföringsmässigt visat stora överskott, har haft en viss suggererande inverkan på bedömandet av det ekonomiska läget, måhända är detta anledningen till att man nu prutar av omkring 15 miljoner. Man tröstar sig med den rikliga tillgången i kassafonden, och anser det därför ej vara någon olägenhet om brist skulle uppstå i regleringen. Av de 227 miljoner kronor, som beräknas tillgängliga i kassafonden den 1 januari 1919, hava nu på detta års tilläggsstat disponerats 210 miljoner, av den beräknade tillgången finns således endast ett belopp av omkring 18 miljoner kronor kvar. Sådan är den verkliga ekonomiska ställningen. Å andra sidan reglera vi nu budgeten för ett år när krigskonjunkturskatten skall taga slut. Vid detta tillfälle anser majoriteten i riksdagens bevillningsutskott att det är med statens intresse förenligt att sänka de inkomster, som skulle bli verkliga inkomster och räkna i höjden de förutvarande beräknade inkomsterna för att få debet och kredit att gå ihop. Hittills har den bokförda kassafondsvinsten varje år förbrukats vid regleringen av tilläggsstaten, och vi få vid 1920 års riksdag att också bestämma en tilläggsstat. Ty såvitt jag kan bedöma, komma vi icke att då vara befriade från de synnerligen höga priser, som allt fortfarande existera. Samtliga ämbetsverk skola säkerligen icke komma att reda sig heller under 1919 med de anslag, som för dem äro tillmätta. Medel, som eventuellt kunna besparas på innevarande

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920.
(Forts.)

års stat, bliva säkerligen erforderliga för att uppgöra 1920 års tilläggsstat. Och samma blir förhållandet med den reglering vi nu äro i färd med att fastställa. Man måste redan vid denna reglering ha sikte på varifrån medel skola tagas till 1921 års tilläggsstat. Men varifrån skall Kungl. Maj:t taga medel att reglera den tilläggsstaten med, om man på sätt utskottet tänker sig, räknar i höjden vissa inkomsttitlar, som antagas skulle kunna giva något överskott, men sänker beräkningen på sådana titlar, som påtagligt skulle tillföra statsregleringen avsevärda belopp?

Jag har med stort intresse emotsett utskottets budgetsberäkning särskilt med anledning av de beslut som riksdagen under den sista tiden fattat angående vapenövningarna. Vid framläggande av årets fjärde huvudtitel yttrade krigsministern angående anslagsberäkningarna för armén bland annat följande: »De ordinarie anslagen till underhåll och övningar äro av mig uppförda med de belopp, som skulle erfordras enligt nu gällande bestämmelser och enligt de priser, som förefunnos före den under krigstiden inträdda stegringen. Däremot har jag icke upptagit de förstärkningsanslag, som av prisstegringen skulle föranledas för ifrågavarande poster, därest övningarna komme att i nu stadgad utsträckning genomföras. Till vilka belopp dessa förstärkningsanslag i så fall bort uppföras, erbjuder stora vanskligheter att avgöra. Utan att göra något uttalande i saken anser jag mig emellertid böra nämna, att de enligt arméförvaltningens anslagsäskanden skulle uppgå till i runt tal 31 miljoner kronor. Jag har ansett mig kunna vidtaga denna anordning på grund därav, att jag utgått från den uppfattningen, att 1919 års värnpliktiga, tilldelade infanteriet, på anförda skäl i varje fall icke böra inkallas till övning förrän på våren 1920, och att övningstiden för ifrågavarande årsklass i sådant fall kommer att betydligt förkortas, vilket medför en motsvarande sänkning av kostnaderna.» Så skrev chefen för lantförsvarsdepartementet i början av riksdagen. I anslutning till detta yttrande framlades också en proposition, vari Kungl. Maj:t ifrågasatte en avsevärd inskränkning av övningstiden. Innan denna proposition behandlades av riksdagen, tog statsutskottet ställning till kostnadsberäkningarna för mathållningsanslaget m. fl. Utskottet skrev då i ett yttrande av den 2 juni: »Visserligen har en minskning av de värnpliktigas övningstid numera av Kungl. Maj:t föreslagits, men då propositionen i ärendet ännu icke av riksdagen behandlats och för övrigt några uppgifter, som kunnat läggas till grund för en omräkning av anslaget, icke stått utskottet till buds, har utskottet ansett sig böra förorda, att förevarande anslag liksom även övriga här nedan behandlade anslag, vilkas belopp bestämmas i förhållande till antalet övningsdagar, i 1920 års riksstat upptagas med av Kungl. Maj:t föreslagna belopp.» I anslutning till hela denna tankegång äro ock beräkningarna gjorda i Kungl. Maj:ts proposition nr 406, som ingavs till riksdagen angående inkomstberäkningar för 1919 års tilläggsstat och för 1920 års riksstat. Sedan denna proposition avlämnades, har emellertid riksdagens första kammare fattat ett beslut, som underkänner Kungl.

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

Maj:ts förslag om inskränkning av övningstiden, och jag får väl icke antaga annat, än att de herrar, som verkligen dikterat regleringsbesluten, haft en verklig tro på, att beslutet angående de värnpliktigas övningstid skulle bli bestående. I vilket fall som helst kan det ju icke försvaras, att den saken är *fullständigt* utelämnad i det regleringsförslag, som slutligen överlämnas till riksdagen såsom avgörande för statsutgifterna för år 1920.

Jag har haft en annan anledning att fästa mig vid denna sak, därför att mathållningsanslaget 1917 överskridits med 15,570,000 kronor och furageringsanslaget samma år överskridits med 5,340,000 kronor. Naturaunderhållet för flottans manskap har överskridits för samma år med 1,980,000 kronor och motsvarande anslag för kustartilleriet med 510,000 kronor eller tillhopa 23,400,000 kronor. 1918 överskredos samtliga nu uppräknade anslag med tillhopa 34,600,000 kronor. Det är ju klart, att förhållandena på detta område icke komma att förändra sig på det sättet, att kostnaderna för att föda en man under 1920 skola bli billigare än exempelvis motsvarande kostnader år 1917. Det kan tänkas, att de bli lika höga som motsvarande kostnader för 1918. Men i varje fall är det här så avsevärda belopp, som förskjuta hela beräkningen av budgeten och som omöjliggöra, att regleringen kan gå ihop, om de principer skola följas, som herrarna av högern i riksdagen här givit uttryck åt.

Jag har trott att det varit min skyldighet att framföra dessa synpunkter, därför att då jag tillträdde detta ämbete, har jag gjort det med den föresatsen, att jag, oberoende av den eller de, som kunde komma att efterträda mig skulle försöka att göra statsregleringen så, att den kunde hålla måttet. Jag kan icke frigöra mig från, att här har man sökt vilja göra en budget, som skulle ställa efterträdarna, eller de, som övertoge detta, i en synnerligt bekymmersam situation, och för den händelse dessa skulle komma att tillhöra en meningsriktning, som icke stode i överensstämmelse med högerns uppfattning, skulle man naturligtvis begagna detta tillfälle för att rent partipolitiskt göra propaganda av detta och säga: Där se ni, hur budgeten ser ut och hur skatterna springa i höjden då det där sällskapet skall taga hand om och sköta statens affärer! Jag har försökt att efter bästa mått ordna budgeten, så att den verkligen skulle kunna hålla måttet uti de svårigheter, som vi gå att möta åt 1921, och tvivelsutan komma vi att möta dylika svårigheter just år 1921; då försvinner krigskonjunkturskatten, och då hade det varit riktigt, om man kunnat förfoga över en bättre tillgodosedd kassafond, samt en mindre hårt räknad reglering.

Friherre Fleming: Herr greve och talman, mina herrar! Då här i kammaren behandlades bevillningsutskottets betänkande angående Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i inkomst- och förmögenhetsskatten, uttalade jag att, fastän det kan vara en stor fördel med en rörlig skala, sådan inkomst- och förmögenhetsskatten är byggd på, ligger det dock en viss risk uti, att det är så rysligt lätt att höja med några få procent och att

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

med en så enkel räkneoperation plocka in litet mer i skatter. Jag sade, att det var en fördel, om man är viss på, att den skattepåläggande myndigheten, riksdagen, verkligen är mån om att icke taga ut av de skattedragande mer än som behöves, men det är en risk om denna icke är det. Vad jag särskilt vill betona är, att mina farhågor i denna väg blivit bekräftade, och att detta redan tydligt kommit till synes. Herr statsrådet sade nämligen nyss, att bevillningsutskottet föreslagit ökningar på vissa inkomsttitlar för att få budgeten att gå ihop, fastän man sänkt den beräknade procentsatsen. Nej, jag tillåter mig säga herr statsrådet, att bevillningsutskottet har icke gjort på det sättet, från början åtminstone. Ty från början gick bevillningsutskottet igenom de uti propositionen beräknade inkomsterna, och det befanns, att man enligt bevillningsutskottets mening mycket väl kunde höja en del beräkningar. Sedan erhölls uppgift från statsutskottet om, huru mycket det ytterligare behövdes, och därigenom gavs en viss inkomstprocent, som icke blev högre än 155. Men sedan hittade man på, att det var för litet — det var för stora utgifter och för låga inkomster, och då var det så enkelt att, på det sätt jag talade om, taga litet mera inkomster. Alltså, redan samma riksdag inträffade händelser, som bevisade riktigheten av de farhågor jag uttalat. Jag vill icke vidare ingå på herr statsrådets resonemang om nödvändigheten att göra beräkningarna mer eller mindre noggranna, beroende på kassaförlagsfondens storlek. Jag har nämligen trott, att beräkningarna böra göras så, att inkomster och utgifter gå ihop. Kassaförlagsfonden har jag aldrig trott hava en smula att göra med denna sak. Ett bevis för den av mig omtalade faran med den rörliga skalan ser jag även i herr statsrådets resonemang, att kassaförlagsfonden kan gå åt för tilläggsstaten under ett annat år. Det är mycket sorgligt, att vi kommit in på hela detta system, synes mig, eftersom vi på detta sätt kommit ifrån att göra tillförlitliga beräkningar. Statshushållningen hänger i luften. Man får mer eller mindre, och sedan får man att täcka en tilläggsstat. Det synes mig häruti ligga en stor risk för att, såsom jag antydde, det hela kommer något på sned. Nu skall jag icke i detalj ingå på de förhöjningar, som av bevillningsutskottet äro gjorda. Om herrarna läst betänkandet, återfinnas de grunder på vilka bevillningsutskottet byggt sina förhöjningar. I fråga om krigskonjunkturskatten, tobaksskatten och stämpelmedlen tror jag herrarna skola finna, att de icke äro, såsom herr statsrådet antydde, tillhuggna på måfå eller gripna ur luften, utan att fullgoda skäl finnas för de belopp, vartill förhöjningarna äro beräknade. Bevillningsutskottets uppgift har varit att efterse vad man kan beräkna såsom inkomster och, sedan statsutskottet inkommit med sina fordringar, beräkna vilken procentsats man bör taga. Detta var, såsom jag sade, den princip som man från början ansåg sig böra följa, fastän det sedan omkastades. Nu tror jag mycket väl, att man lugnt kan taga vad utskottet föreslagit, och jag får således yrka bifall till utskottets hemställan.

Ang beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

Herr Broman: Jag har, såsom det synes, reserverat mig mot utskottets hemställan och skall därför i korthet redogöra för min ställning till saken.

Inkomstprocentens bestämmande till 155 i stället för 165 är ju helt och hållet beroende på de inkomster, som kunna beräknas på övriga skattetitlar. Det är alldeles riktigt att, såsom herr statsrådet sade, 10 procents nedsättning motsvarar 14,4 miljoner kronor, då man beräknar grundkapitalet till 144 miljoner kronor. Då ställer sig frågan för oss reservanter så: huru skola vi beräkna procenten för inkomst- och förmögenhetsskatten? Vi måste då först tänka oss vad de övriga skattekällorna komma att ge. Se vi då först på tobaksskatten, som vi föreslagit skulle höjas med 5 miljoner kronor, torde det vara väl bekant, att, under de ogynnsamma förhållanden som tobaksmonopolet under fjolåret arbetade, gavs det likväl en behållning, om man undantager och frånräknar tullen, som uppgått till bortåt 33 miljoner kronor. Då arbetade monopolet under sådana förhållanden, att det icke kunde tilfredsställa allmänhetens tobaksbehov, utan måste ransonera partierna. När nu under detta år tobak inkommit i fullkomligt tillräckliga kvantiteter, antager jag att, med den ökning i tobakskonsumtionen som mycket väl kan beräknas, det alls icke är någon risk att i detta fall höja siffran med 5 miljoner, och här ha vi 5 miljoner av de 14,4 miljoner, varmed herr statsrådet påpekade att vi minskat inkomsterna.

Kommer jag sedan till krigskonjunkturskatten, så sade herr statsrådet, att skattekällan blivit sämre, i den mån krigskonjunkturvinsten minskat. Ja, det är riktigt, men krigskonjunkturskatten är icke blott skatt på krigskonjunkturvinst utan, såsom förordningen är skriven och såsom skatten uttages, är den en beskattning av merinkomsten; och räknar man detta samt med penningvärdets fall, jämfört med jämförelseåren 1913—14, vilket i praktiken synes vara det enda riktiga, torde det icke vara något tvivel om att man, i enlighet med vår åsikt, mycket väl skulle kunna vidhålla det i statsverkspropositionen först upptagna beloppet, 80 miljoner kronor, som vi sedan gingo med på att sätta till 75. Här hava vi 10 miljoner och lägger man till dessa de 5 miljoner, som den förhöjda tobaksskatten skulle inbringa, hava vi 15 miljoner kronor, som erfordras för att täcka de 14,4 miljonerna.

Hur ha vi nu kommit till, att dessa 75 miljoner kronor skulle vara fullkomligt säkra att få ut? Stockholms handelskammare har under våren detta år gjort en uträkning angående inkomst- och förmögenhetsskatten. Den har infordrat uppgifter från 674 skattskyldiga, vad deras krigskonjunkturinkomster för 1919 skulle kunna beräknas till i jämförelse med vad som inflöt under 1918, och kommit till det resultatet, att inkomsterna för dessa 674 skattskyldige kunde innevarande år beräknas till 121 miljoner mot 125 ½ i fjol. Går man ut från att samma skatteskala skall gälla 1919 som 1918, skulle denna skatt giva 294,5 miljoner. Nu upplystes i utskottet, att inkomst- och förmögenhetsskatten i år skulle uppgå till 220 miljoner eller, såsom herr statsrådet nu uppgivit den, till 227 miljoner. Såle-

des även där kan jag säga, att utskottet är på den säkra sidan. Om man tar medeltalet av vad handelskammaren kommit till, och dessa 220 miljoner, kommer man till ett belopp av 257 miljoner kronor. Beräknar man att endast hälften av detta belopp, skall utgå, eller 128 ½ miljoner kronor och därifrån drager de 40 %, som statsrådet omtalade, skulle i år enligt riksdagens beslut avdragas, blir det 77,3 miljoner kronor, och det torde således icke vara den ringaste risk att upptaga inkomst- och förmögenhetsskatten till 75 miljoner kronor. Jag anser, att den kommer att giva mycket mer.

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920 (Forts.)

På dessa grunder ber jag, herr greve och talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Jag begärde ordet för att uttala min anslutning till den allmänna syn på denna fråga, som framkom i herr statsrådets anförande. Jag har nämligen den uppfattningen, att man måste med mycket stora bekymmer fråga sig, hur det skall bliva möjligt att få debet och kredit att gå ihop under kommande riksdagar, då man i så hög grad räknar med inkomster, vilka måste anses vara mycket omtvistade, som fallet är i denna budget. Om jag exempelvis ser på tullmedlen, så äro de upptagna till 70 miljoner kronor, och jämför man denna siffra med de belopp, vartill tulluppbörden uppgått under de år, för vilka uppgifter senast äro tillgängliga, så finner man att där måste uppstå ett avsevärt underskott.

Kungl. Maj:t har räknat med att statens järnvägar skola lämna ett överskott av 44 miljoner, samtidigt som vi veta, att statens järnvägar gått med förlust och tendera att fortfarande gå med förlust på flera tiotal miljoner kronor. Statsutskottet vågar icke räkna med mera än 34 miljoner, men det är tydligt, att det är mycket för sangviniskt, att i budgeten för 1920 räkna med ett sådant överskott. Däremot har jag dock icke haft någon erinran att göra, ty det torde vara riktigt att i budgeten bibehålla en inkomstpost från statens järnvägar, även om man får vara beredd att eventuellt täcka det med andra inkomster. Men då är det tydligt, att man måste se till att dessa andra inkomster verkligen flyta in, och här förefaller det mig, som om bevillningsutskottet underlåtit att beakta riktigheten av det ordspråk som säger: det är bättre att hava en fågel i hand än tio i skogen. Kungl. Maj:t har föreslagit skatteprocenten till 165 %. Denna siffra har nu bevillningsutskottet satt ned till 155 % och därigenom minskas inkomsterna med 12,5 miljoner enligt gjorda beräkningar. Det är en säker inkomst, som utskottet här släppt efter, samtidigt som det räknar i höjden andra inkomsttitlar, om vilka man icke med säkerhet vet, huruvida de skola giva det beräknade. Jag vill icke bestrida vad den siste ärade talaren sade, eller att krigskonjunkturskatten kan komma att ge mer än bevillningsutskottet beräknat, men även om detta bleve förhållandet, anser jag med hänsyn till det sätt, varpå budgeten i övrigt är uppgjord, att detta överskott mycket väl kommer att bliva behövligt och användbart för andra ändamål. Det är så, att vi skulle hava en kassaförlagsfond.

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

Hur det förhåller sig med den har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet alldeles nyss lämnat uppgift om, och riktigheten av denna uppgift bestyrkes av det faktum, att riksgäldskontoret permanent får hålla statskontoret med kassaförstärkning, vilken i närvarande stund belöper sig till mer än 170 miljoner kronor. Det är icke normalt att låna upp medel för att bestrida statens löpande utgifter. Ett sådant tillvägagångssätt är att bränna ljuset i båda ändarna, och nog bör i en sund statsreglering ingå såsom det normala, att de medel som skola användas för bestridande av statens löpande utgifter, skola finnas tillgängliga, utan anlitande av lånevägen. Vi hava, gudi klagat, anlitat lånevägen i alltför stor utsträckning i alla fall, för att man också skall låna ihop det erforderliga rörelsekapitalet för statens utgifter. Men följden kan icke bliva någon annan, då man anstränger beräkningarna på inkomstsidan alltför mycket vid uppgörande av budgeten.

Det är beklagligt att vi skola behöva diskutera denna viktiga fråga, då kammarens bänkar äro tomma. Det hade varit önskligt att denna viktiga överläggning ägt rum då kamrarna varit fulltaligt samlade, så att man också kunnat göra det yrkande, som man ansett vara det riktiga. Såsom situationen nu är, kan man visserligen få sin mening antecknad till protokollet, men man är ju bunden till händer och fötter, och ingen torde vilja taga på sitt ansvar att genom sitt votum bidraga till att riksdagens ledamöter åter skola kallas samman här i Stockholm för att slita denna tvist genom gemensam votering. Jag tager också för givet, att utgången i andra kammaren kommer att bli denna, att kammaren kommer, ehuru med stort beklagande, att biträda vad bevillningsutskottets majoritet nu föreslår. Men det blir icke så synnerligen angenämt för en finansminister under kommande år att taga hand om statens finanser, därest riksdagen punkt efter punkt beviljar alla äskanden, som göras och mera därtill, men i det avgörande ögonblicket då det gäller frågan, var man skall taga pengarna, vägrar i vändningen och prutar på vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Statsrådet och chefen för finansdepartementet vidrörde även en del förslagsanslag på fjärde och femte huvudtitlarna och det sätt, på vilket de blivit behandlade vid årets riksdag. Det är alldeles riktigt, att man i den delen har att räkna med ganska osäkra faktorer ifråga om 1920 års budget, och jag vill utöver vad som redan anförts fästa uppmärksamheten på, att *även om* en avsevärd inskränkning av övningstiden skulle komma att äga rum, är det icke säkert att detta kommer att bereda en motsvarande lättnad för 1920 års budget, ty så som det nu är bestämt komma delar av 1918 års klass att få sin övningstid förlagd till 1920 och på det sättet kommer en förskjutning att äga rum, och därigenom belastas dessa anslag, mathållningsanslaget m. fl. extra under år 1920 för dessa värnpliktiga, som egentligen borde ha fått sin utbildning under år 1919. De anslag för år 1919, som äro anvisade för samma ändamål kunna därvid icke komma till användning, ty överskottet, om något sådant uppstår ingår vid årets slut till kassaförlagsfonden.

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

Under sådana förhållanden är det alldeles tydligt, att även med en inskränkning i övningstiden för dessa värnpliktiga av 1919 års klass — något som denna kammare för övrigt icke velat vara med om — har man att utgå från, att även dessa förslagsanslag komma att bliva ytterligt hårt ansträngda. Huru förhoppningsfull man än är kan man därför med säkerhet icke vänta någon nedgång i utgifterna, så att utgiftssiffran kommer att ens tillnärmelsevis sammanfalla med de siffror, på vilka dessa anslagsäskanden äro byggda, utan ett förstärkningsanslag kommer sannolikt att i denna del visa sig av behovet påkallat för 1920 års tilläggsstat.

Men varifrån skall man taga dessa pengar, därest man på detta sätt, om bevillningsutskottets förslag här bifalles, nästan kan man säga fullständigt bottenskrapar på inkomstsidan i budgeten? Det är icke förenligt med klok omtanke och icke med den omsikt och det förutseende, som man väl i främsta rummet skulle vänta att representanter i denna kammare skulle lägga i dagen och vara måna om vid uppgörandet av statsbudgeten. Jag måste därför ge min anslutning till de pessimistiska synpunkter, som av herr finansministern här hava uttalats, och jag beklagar, att bevillningsutskottet ansett sig kunna komma ifrån denna uppgift så lätt som utskottets majoritet ansett sig kunna göra. Här har tidigare funnits tillfällen att i någon mån skänka ökad stadga åt budgeten genom en höjning av kaffetullen, visserligen en obetydlig höjning, men dock av beskaffenhet att i någon mån skänka ökad stadga åt 1920 års budget. Det ville majoriteten inom bevillningsutskottet emellertid icke vara med om, därför att det var en indirekt beskattning, som drabbade en populär konsumtionsartikel. Här är det återigen fråga om en direkt skatt, men bevillningsutskottet har heller icke velat vara med om den. Då man beslutat utgifter, får man väl dock vara pliktig att taga konsekvenserna därav, det är att pengar måste skaffas. Dem skaffar man icke genom att endast göra upp en vacker tablå, där man *räknar* med ett högre utbyte av vissa inkomster, under förmenande att så mycket kommer detta att ge, och så mycket kommer detta att ge. 70 miljoner räkna vi med att tullmedlen skola inbringa — det få vi visserligen inte in — och 34 miljoner sätta vi upp som överskott från statens järnvägar — det få vi icke heller in! På det sättet löser man icke sådana frågor som denna, på det viset bygger man icke upp en säker budget.

Jag har, herr talman, icke kunnat underlåta att ge uttryck åt dessa allmänna synpunkter i denna sak, men jag vill icke, i det skede av riksdagen, i vilket vi nu befinna oss göra något yrkande. Men därest det skulle bli fråga om votering kommer jag att rösta för Kungl. Maj:ts förslag. Jag vill säga, att hela idén med denna rörliga skala är ju, att då man säkert och lugnt räknat upp vad man i övrigt har att disponera, skall resten av vad som erfordras tagas ut på inkomst- och förmögenhetsskatten. Första gången nu detta skall tillämpas, går bevillningsutskottet i en helt motsatt riktning. Utskottet räknar i höjden en hel del andra inkomstposter, mer eller mindre godtyckligt, för att sedan kunna sänka den rörliga skatte-

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

skalan. Det är icke så man skänker den rätta stadgan åt budgeten.

Herr Nilson, Karl August: Herr talman! Jag måste bekänna, att jag har biträtt bevillningsutskottets majoritet i det föreliggande ärendet. Jag beklagar, att jag därför i detta fall måste uppträda mot såväl herr finansministern som den föregående ärade talaren. Det gjorde också på mig ett mycket ledsamt intryck, då jag i dag fann finansministern tala i ett helt annat humör, än han under den gångna tiden av riksdagen visat. Han har förut alltid visat sig lugn och besinningsfull och framträtt på ett sådant sätt, att man kunnat giva honom understöd hela tiden. Men i dag framkastade han den beskyllningen, att här föreligger dold en baktanke, att man partitaktiskt har velat kasta över ansvaret och bördan på efterkommande. Jag kan försäkra kammaren, att så icke är förhållandet. Så har det icke tillgått i bevillningsutskottet, och man har helt säkert icke haft denna tanke, så vitt jag känner förhållandena. Jag har velat säga detta för att rättfärdiga majoritetens ståndpunkt, så långt jag kunnat följa den.

Det som i dag här kommit till synes gör också på mig ett ganska nedslående intryck. Här kastar herr finansministern fram en helt ny plan. Han talar om vad som finnes och vad som icke finnes i kassaförlagsfonden, vad som kan komma in och vad som möjligen inte kan komma in, och vilka utgifter man kan komma att få utöver de redan gjorda beräkningarna. — Ja, nog kan man kasta fram sådana saker, men varför har herr finansministern icke givit bevillningsutskottet besked om sådant tidigare? Varför komma sådana här beräkningar före först i dag? Finansministern har framlagt en inkomstberäkning. Den summa han däri begärt, lämnar bevillningsutskottet sin anslutning till. Visserligen är det i tre fall en liten omräkning, men detta är byggt på de allra bästa grunder. Den siste ärade talaren förebrådde bevillningsutskottet för att ha velat göra om hela beräkningsgrunden och talade här om järnvägens inkomster och tullmedlen och dylikt. Ja, det faller icke tillbaka på bevillningsutskottet, utan det faller ovillkorligen tillbaka på regeringen. Bevillningsutskottet har i det fallet icke rört vid regeringens siffror. Det går därför icke an att nu komma med sådana beskyllningar mot bevillningsutskottets majoritet. Utskottet har verkligen försökt att göra allt vad som är möjligt för att komma till klarhet beträffande inkomstberäkningen, och ehuru bevillningsutskottet därvid funnit en del beräkningar onödigt låga, har utskottet dock icke gjort någon ändring mer än på tre poster, nämligen beträffande stämpelskatten, krigskonjukturskatten och tobaksskatten. Vad stämpelmedlen beträffar så är ju den åtgärden så väl motiverad av de förändrade förhållanden, som inträtt, att jag icke behöver för kammaren förklara, att den lilla ökning, som där förekommer av 2,5 miljoner kronor, är gjord på fullkomligt säkra beräkningar, så vitt icke något oförutsett inträffar, med vilket varken riksdagen eller regeringen kunnat räkna vid denna tidpunkt.

Vad krigskonjunkturskatten beträffar och dess nedsättning, så räknade man inom utskottet på flera sätt och kom till det föreliggande

resultat, även då man följde finansministerns egna beräkningsgrunder. Finansministern beräknar att för 1919 skall inflyta 220 miljoner i krigskonjunkturskatt. Om nu, såsom också finansministern beräknar 1920 kan ge endast hälften häraf, på grund av dels sämre konjunkturer och dels ökade bevillningsfria avdrag, så återstår dock 110 miljoner. Drager man därifrån de 25 % som av krigskonjunkturvinsten blir skattefri återstår dock 82,5 miljoner. Detta belopp har dock utskottet avrundat nedåt till 75 miljoner, för att säkerställa den ytterliga ökningen av det bevillningsfria avdraget.

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

Jag tror, att man kan säga, att bevillningsutskottet har sökt behandla denna sak så hederligt och så rätt, som det kan vara möjligt, och jag vill fråga var och en, som i detta fall vill överväga saken, om man icke skall kunna tro, att utav de beräknade merinkomsterna för 1920 åtminstone denna summa skall komma in. Vi ha som sagt hela vägen följt finansministerns beräkningsgrunder, och på de grunderna har bevillningsutskottet byggt sin framställning.

Vad tobaksskatten beträffar, hava ju också helt nya förhållanden inträffat. Förhoppningen att den skall giva ett större belopp, vilket föranlett den lilla förhöjning, som där är vidtagen, kommer helt säkert att infrias, såvitt som sagt icke något oförutsett inträffar. Dessutom har ju 1920 års riksdag beträffande tobaksskatten i sin hand möjligheten att reglera den, om den så skulle finna önskligt för någon del av år 1920.

Jag vill med detta hava visat, att bevillningsutskottet verkligen sökt gå Kungl. Maj:t till mötes och sökt göra dessa beräkningar så tillförlitliga, som det varit utskottet möjligt. Man måste stanna på den ståndpunkt, som bevillningsutskottet intagit, och icke blott tala om vad som kan komma att ske eller vad som kan komma att fattas här eller där. Det kan icke bevillningsutskottet beräkna. Det är icke bevillningsutskottets sak. Det är statsutskottets sak att meddela detta, men med statsutskottet har man i utskottet konfererat, och man har icke om den saken fått andra upplysningar, än att bevillningsutskottet ansåg sig stå på den säkra sidan med avseende på dessa inkomstberäkningar. För min del förstår jag mycket väl, att finansministern kan önska att ha tillgång till medel, som kunna inflyta till statskassan utöver vad som beräknats. Det kan också vid vissa tillfällen visa sig befogat, men jag tror, att å andra sidan ligger det en ganska stor fara i detta system, att riksdagen skall bevilja skatter utöver vad som verkligen behöves. Bevillningsutskottet har räknat med, att ökade inkomster skola inflyta, och på grund därav kommit till denna procentsiffra, 155 %, precis på samma grunder, som regeringen beräknat. När man ser just på själva den saken, måste man väl säga sig, att höjningen av denna direkta skatt i detta fall träffar ej allenast de stora inkomsterna, utan den träffar också de små. När det rörde sig om krigskonjunkturskatten, har jag för min del icke önskat, att vi skulle göra någon nedprutning, med avseende å procentsatsen i den delen. — Det blev som kammaren vet en kompromiss om denna sak som satte tariffen för krigskonjunkturskatten vid 25 % i stället för vid 20 %, som Kungl. Maj:t föreslagit — därför att den träffade ju de stora inkomsttagarna,

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

d. v. s. dem som möjligen kunde bära den skatten, men här träffar denna beskattning, den direkta beskattningen, dessa mängder av tjänstemän i blygsamma ställningar, som just under år 1919 genom kristidstillägg fått sina löner uppskruvade på sådant sätt, att de drabbas av en orimligt hög skatt. Man har också inom bevillningsutskottet varit i tillfälle att höra klagomål i denna sak från sådana tjänstemän. De hava visserligen fått tillskott till sitt levebröd, men icke ett så stort tillskott, att de kunna bära alltför stora direkta skatter. Jag tror, att när man ser på den saken, måste man taga hänsyn till även dessa tjänstemäns och de små inkomsttagarnas berättigade intressen. Det kan ju synas vara underligt, att jag i denna del har ställt mig på denna ståndpunkt, men jag har verkligen sökt att tränga in i frågan så långt det varit möjligt. Jag har försökt att räkna med vad som vore rätt eller orätt i denna del, och jag har icke kunnat komma till annat resultat, än att jag måste ställa mig på bevillningsutskottets majoritets ståndpunkt och jag måste därför, herr talman, yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Larsson, Jacob: Herr talman! Det är naturligtvis ganska ändamålslöst att vid detta tillfälle närmare inlåta sig på bevillningsutskottets beräkningar av bevillningarna för år 1920. Det är endast att beklaga, att vi nu skola på nytt ha fått en allvarsam erinran om den oefterrättlighet, som vidlåder den svenska riksdagens arbetssätt, den oefterrättlighet, som ligger däri, att ett så viktigt ärende som detta, ett så viktigt led i fastställandet av statsbudgeten, skall behandlas vid en tidpunkt, då kamrarna praktiskt taget äro upplösta, och inför en liten handfull kammarledamöter. Finansministern har, såsom mig synes, med full rätt lagt ansvaret för det beslut, som i denna fråga kommer att fattas, där detta ansvar bör läggas. Men jag kan icke vara med om att dela detta ansvar. Jag kan icke vara med om att dela ansvar för en så lättvindig inkomstberäkning, som den vilken föreligger i bevillningsutskottets betänkande. Det är för att få detta antecknat till protokollet, som jag, herr talman, har tagit till orda.

Friherre Fleming: Herr greve och talman, mina herrar! Jag kan ej underlåta att något försvara utskottet mot beskyllningarna för lättvindighet och sådant. Det är, som man nyss sade, något alldeles motsatt lättvindighet. Det är med noggrant övervägande, som man gjort de beräkningar man gjort. Ansvaret bär jag för min del mycket lugnt, så mycket mer, som — vad jag åsyftar med min reservation — jag anser, att man kunde ha höjt en del beräkningar. Jag anser nämligen, att ett led i att motarbeta den här dyrtiden, för att äntligen komma ur den, ju också är att söka få ned de dryga skatterna så långt som möjligt. Det var ju det motiv, som låg under, då bevillningsutskottet något reducerade krigskonjunkturskatten, och det är samma motiv nu: bidrager man till att hålla uppe skatterna, så bidrager man till att hålla uppe dyrtiden. Det kan ej hjälpas, att ett av de led, som framskaffat dyrtiden, varit de onaturligt höga skatterna. Nu är det ju så beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten, att det är

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

första gången den skall tillämpas, och jag vill säga ifråga om beräkningen av de 12 eller 14 miljonerna, som det nu talats så mycket om, och de 10 procenten på inkomst- och förmögenhetsskatten, som man också så mycket talat om: vem vet, om de procenten komma att giva mer eller mindre? Det kan ju mycket väl hända, att de giva mycket mer! Den beräkningen är mycket osäkrare än de andra beräkningarna. Jag tycker därför ej, att man skall så förfärligt haka upp sig på, om det skulle slå fel på en 10—15 miljoner. Det kan ske åt vilket håll som helst, särskilt ifråga om så pass oprövade skatteberäkningar, men om man skall jämföra dem med de gamla, så förefaller det mig åtminstone märkvärdigt, om den skatten ej skall giva mycket mer än vad den beräknats till.

Ja, så sägs också att det torde komma att gå åt så mycket pengar på nästa års tilläggsstat, och att det skall vara för att täcka de kassaförlag, som riksgäldskontoret nu får hålla statskontoret med. Men jag får säga, att mig förefaller det ändå tämligen obilligt, om genom mycket betungande skatter man på ett par år av de nu skattebetalande skulle uttaga alla de hundrafals miljoner, som under dyrtiden oftast på ett mer eller mindre lämpligt sätt förslösats ur statskassan. De få nog fördelas på en längre tid, eljest komma vi aldrig från dyrtiden.

Herr Kvarnzelius: Jag ber om ursäkt, herr talman, att jag åter tager till orda. Jag måste säga några ord med anledning av vad herr Nilson sade om vad som vore bevillningsutskottets och vad som vore statsutskottets skyldighet. Det är ju riktigt, att det är statsutskottets skyldighet att komma in med förslag angående beräkningen av en del av inkomsterna. Men statsutskottet brukar ju ej vidtaga några mera avsevärda förändringar uti vad Kungl. Maj:t på myndigheternas yttranden föreslår, och detta kan för övrigt icke låta sig göra under annan förutsättning än att bevillningsutskottet tager konsekevenserna därav vid uppgörande av förslag rörande övriga skatteinkomster; och man får väl utgå från som självfallet, att bevillningsutskottet vid uppgörandet av sitt förslag tager hänsyn till huru inkomstberäkningen i sin helhet är uppgjord. För bevillningsutskottet har det ej varit någon hemlighet, hur det ställer sig både med statens järnvägars inkomster och med tullmedlen. Det går givetvis ej an för bevillningsutskottet att sticka huvudet i säcken för dessa fakta, när det gör upp förslag till den skatt, som skall täcka bristen. Skiljaktigheten, d. v. s. det belopp, som då erfordras för att få debet och kredit att gå ihop, tillkommer det bevillningsutskottet att inkomma med förslag om. Det var bara det, som jag med mitt anförande ville fästa uppmärksamheten på, och jag har ej velat framkalla någon strid med bevillningsutskottet eller dess ärade ledamöter. Det vare mig fjärran. Men å andra sidan vill jag säga, att statsutskottet kan omöjligen göras ansvarigt för någonting i detta hänseende. Statsutskottet har icke tillstyrkt högre siffror än vad Kungl. Maj:ts förslag innebär, ifråga om Statens järnvägars däremot 10 miljoner mindre.

Nu håller jag givetvis med friherre Fleming om det önskvärda i,

Ang beräkning av inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920. (Forts.)

att man söker hålla skatterna nere så långt som möjligt. Det bästa vore ju, om man ej behövde någon skatt alls, men så lyckligt lär det väl aldrig bli, att man kommer till ett sådant idealtillstånd. Huruvida det är möjligt att nedbringa dyrtiden, genom att minska skatterna, det vill jag ej med bestämdhet yttra mig över. Mig förefaller det dock, som om det vore ett radikalmedel, om vilket det måhända skulle komma att heta: »kuren lyckades, men patienten dog».

Herr K o b b: Jag tror, att de medlemmar av bevillningsutskottet, som här försvarat utskottets betänkande, egentligen ha försvarat mer än de behövde. De ha försvarat sig mot de anmärkningar, som gjorts mot beräkningarna, särskilt ifråga om speciella inkomstposter. Och det skulle jag ej vilja göra någon egentlig anmärkning mot. Möjligt är, att de beräkningar, som här ha framlagts, kunna vara riktiga, och möjligen kunna de överskridas, men vad som förefaller mig vara oförsiktigt det är, att man, när man står inför en viss utgiftssiffra sådan som den, som är uppgiven från statsutskottet, och när man tillika vet, att denna utgiftssiffra sannolikt kommer att rätt betydligt överskridas — att man då, säger jag, gör vad bevillningsutskottet gjort, nämligen renskrapar de osäkra inkomsttitlarna för att kunna minska de åtminstone säkra inkomsttitlarna. Det är möjligt, att inkomst- och förmögenhetsskatten kan komma att giva så mycket, som friherre Fleming tror, men det är också möjligt, att det kan komma att slå slint åt andra hållet. Jag får säga, att efter det anförande, jag har hört i dag av herr finansministern, anser jag, att den beräkning, som bevillningsutskottet gjort i sin helhet är oförsiktig. Jag har velat uttala det, ty jag vill ej vara med om något ansvar därför.

Herr O l s s o n, O s c a r: Jag förstår egentligen ej riktigt dessa herrar, som ej vilja vara med om något ansvar och tro sig komma ifrån det, utan att göra något yrkande. Jag har för mig det, att skall man komma ifrån ansvaret, så måste man söka ordna saken på det sättet, att det fattas beslut i överensstämmelse med det förslag, som man anser vara det rätta. Herr Flemings sista yttrande tyckte jag gav en viss inblick i vad det här är fråga om, då bevillningsutskottet gjort dessa manipulationer och omräkningar. Herr Fleming sade nämligen, att det ej är mer än rätt, att de kommande åren skola få betala dessa årens utgifter. Emellertid tror jag ej, att riksdagen i allmänhet har de synpunkterna, att man skall skjuta över de löpande utgifterna på skattdragarna för en del kommande år.

Vad herr Nilson i Kristinehamn sade om de små inkomsttagarna och deras berättigade intressen, som han vill tillvarataga genom att nu för de närmaste åren genom denna manipulation av bevillningsutskottet i deras omräkningar sänka beloppen, är en annan historia, som troligen kommer ganska surt efter för de de små inkomsttagarna vid de kommande årens skatteinbetalningar. Jag tror således ej, att den synpunkten då kan spela någon roll.

Det har redan av den näst föregående talaren påvisats, att debatten här ovillkorligen har givit det intrycket, att de synpunkter,

Ang. beräkning av inkomst- och förmögenhets skatten för år 1920 (Forts.)

som finansministern framförde, voro så starka, att det ej kommit några motskäl mot dem, som i någon mån kunnat uppväga dem. Det sades visserligen av herr Nilson i Kristinehamn, att finansministerns önskan att ha medel utöver vad som behöves kan vara nog så berättigad. Jag tycker ändå, att det tydligt och klart visats ej endast av finansministern utan även av statsutskottets ordförande, att här är det ej meningen att skaffa mer medel än som behövas. Tvärtom är det ju ställt på det sättet, såvida man kan tillmäta finansministern och statsutskottets ordförande någon vederhäftighet, att även om bevillningsutskottet ej hade gjort sina mycket omtalade omräkningar, så skulle det snarast bli mindre medel än vad som behöves för utgifternas täckande. På grund av de resultat, som jag tycker, att denna debatt lämnat, måste jag, herr talman, be att få yrka bifall till den av herr Källman m. fl. avlämnade reservationen.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i nu föredragna punkt hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Källman m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen, såvitt angick ifrågavarande punkt; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till vad utskottet hemställt, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Olsson, Oscar,* begärde votering, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 72 punkten 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Källman m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen, såvitt angår nämnda punkt.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 19;

Nej — 12.

Punkterna 2—14.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Vid föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning

om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkande nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 381 med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde, varefter kammaren åtskildes kl. 3,35 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 13 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 3 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

nr 3 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

nr 5 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet;

nr 5 B, angående reglering av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet; samt

nr 329, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av utrikesdepartementet samt förstärkning av Sveriges representation i utlandet jämte en i ärendet väckt motion.

Protokollsutdrag härom justerades.

Herr talmannen tillkännagav, att vid sammanträde onsdagen den 18 i denna månad skulle anställas gemensam omröstning, därest för sådant ändamål godkänd voteringsproposition då förelåge.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 8,05 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 14 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 355, i anledning av väckt motion angående ändring i visst hänseende av de vid förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen m. m.;

nr 356, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående ändrade grunder för beskattning av kooperativa föreningar;

nr 357, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror;

nr 358, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegringsskatt m. m.;

nr 359, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt för Konungen att i visst fall åsätta särskild tullavgift;

nr 360, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 19 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva;

nr 361, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 30 juni 1916 om krigskonjunkturskatt;

nr 362, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående införselmonopol å socker;

nr 363, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 1 mom. 2 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning;

nr 364, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1920 års taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt; samt

nr 365, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående statsverkets kapitalökningsfond m. m.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets memorial nr 76, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande nr 72, angående beräkning av bevillningarna för år 1920.

Föredrogos bevillningsutskottets betänkande och memorial:

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 381 med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften.

Vad utskottet hemställt bifölls.

nr 75, i anledning av kammrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets memorial nr 68, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående utskottets betänkande nr 62, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 15 § 4 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Lades till handlingarna.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2,09 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Måndagen den 16 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 366, angående beräkning av vissa bevillningar å tilläggsstat för år 1919; och

nr 367, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften.

Vid föredragning av bevillningsutskottets memorial nr 76, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande nr 72, angående beräkning av bevillningarna för år 1920, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,06 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.